

Földrajzi kérdés:

Melyik az a hágó, amelyen keresztül az Inn völgyéből az Etsch völgyébe lehet jutni? Vasút vezet rajta keresztül. Milyen magas? (Molnár Elek.)

Képrejtvény.

Megfejtési határidő 1904 január 10

12. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:

Irodalomtörténeti kérdés: Balassa Bálint

Természettudományi kérdés: Leopárd. — Számtani kérdés: 36 (harminchat). — Számtani találos kérdések: A férj 50, a felesége 42. — Képrejtvény: A hízlagos hamis pénz rossz csengéssel.

Helyesen fejtették meg: Tóth Mihály, H. Nagy Jenő, Szabó Gyula, Spiezer Gyula, Hubert Tibor, Straub Sándor, Szegő Floris, Kosztir Alajos, Julius Lipót, Ligeti Géza, Hegedűs Ferenc, Brenner Tibor, Szerényi Nándor, Baja Benedek, Pálits Emil, Bernáth János, K. Tarsoly Gergely, Bazilly Mihály, Hídegyő István, Kiss Aladár, Nyíraty György, Kovács Gyula, Fischl Ernő, Péterfi Jenő, Makk István, Aczél Benő és Béla, Molnár Elek, Tuschák Imre, Licht Zoltán, Salamon Samu, Végh Ernő, Loria Aladár, Kovács Lajos, Földföldy Sándor, Nord Frigyes, Havas Péter, Dalmay István, Feleky József, Angyán Géza, Sámson Lajos, Wortmann Nándor, Weisz Henrik, Ernst Ernő, Bresztovszky Ede, Szemző István, Mauthner Imre, Feith Pál és Miksa, Nádas Kálmán.

A kitűzött könyvjutalmat (Deli: Bácsy Jakab Bernáth János soproni előfizetőnk (Hosszúor 12.) nyerte meg.

SZERKESZTŐI TELEFON

Boldog üzeneteket kívánunk a mi olvasóinknak. Legyen munkakedvük, kitartásuk a folytatálagos munkához. Szerezenek minél több örömet azoknak, akiknek ez az öröm egyetlen boldogságuk.

Dialogus. A tárgy érdekes, de a feldolgozás gyöngye. Hosszas gyakorlat kell az ilyen műfaj műveléséhez. — B. D. Az «Aranyos kód» igen csinos vázlatokban kapható a Franklin-Társulatnál. Egyébként megkaphatja minden könyvkereskedésben. — Olvasó. A «Karthauzi»-t a bölcselő regények közé lehetne sorozni. Igen sok benne az elmélkedés, kevés az esemény. Nem arra való, hogy egyfolytában olvassuk. A részletek szépségébe és tartalmasságába bele kell hatolni. — Sport. Nagyon helyesen eszelekednek, de óvakodjék attól, hogy túlzásba vigye. Lehetőleg sokat legyen a levegőn, gyalogoljon, tornázzék; a vivás kissé korai még. — Virágmező. Nagyon szomorú emlékü. — Karácsony. A Vasárnapi Újság ez ideig műmelléklete gyönyörű. A Franklin-Társulat meg a tavalyinál is fényesebb számat adott. Ára 3 kor. — Erős szándék. Maradjon meg e szándék mellett, nem fogja kárát vallani. A gyűjtő szenvedély idővel meg fog csapanni. Egyelőre csak táplálják, míg kedvét leli benne s okul is. Különben figyelmeztet már előre is felhívjuk lapunk következő számának egyik közleményére, amely éppen a nyelvtanulásra vonatkozó-

lag igen talpraesett gyakorlati útmutatással szolgál. — H. G. (Pozsony). Emlékszünk arra a szép napra s igen jól esett nekünk, hogy ön is — évek múlva — visszagondol rá. Édes atyjának adja át szíves üdvözlőlevelét. — Házi poéta. Valóban csak házi, maradjon még jó ideig ebben a kedves körben, hol sok szeretetben és biztató szóban lehet része. A kritika zordon és könyörtelen. — X+y. Kaphat, de a kellő időben folyamodjék. — K. M. Megegyezünk a történelmi olvasmányokat. Egyáltalában nem kell félni a komoly tartalmú kövektől. A szórakoztató művek hatása nem mindig jó; tartalmasságra kell törekedniök a magyar ifjaknak. — Cs. F. Küldje be még egyszer. — M. E. (Fóth). Csak egyszínű táblák vannak. — Branicanne. 1. Izlés dolga. 2. Az amerikai vezértől, a híres feltalálótól. — N. S. (Temesvár). Forduljon a szaktanár úrhoz. — Egy hü olvasó. A IX. évf. első félévének 2-ik és a második félév 22-ik és 25-ik számai nincsenek meg. A többiek kaphatók 25 fillérjével. — K. A. (Halas). Megjelent könyvalakban is. — K. I. A lap címe alatt olvashatja a feltételeket. — Egy pozsonyi előfizető. Nem tudjuk.

Magyar bélyegraktár

Budapesten, VI. Bajnok-utca 3.

Vesz, cserél és elad mindenféle (magyar és külföldi) levélbélyeget.

Ritka alkalom!

Számitva a tömeges megrendelésre, hogy kedvében járjak több száz évimnek, akik szíves bizalommal kitüntettek, elhatároztam, hogy nagy raktáramnak legértékesebb részét fölötté oleson boesátom áruba. A ki tehát kevés pénzzel szép és ritka bélyegeket olajt vásárolni, siessen élni az alkalommal és minél előbb rendeljen a következő bélyegekből:

- 3 drh. új Peru (Pizarro és Inka Manco Kapai), csak 20 fill. és a portó;
- 3 » gyönyörű Guatemala, a Quetzal madárral, csak 20 fill. és a portó;
- 3 » gyönyörű Új-Zéland, tájképekkel (Kopai-tó, stb.) remek színekben, csak 20 fill. és a portó;
- 3 » Uruguay, ökörsorda, géniusz, világító-torony stb., csak 20 fillér és a portó;
- 3 » Brazília, a köztársaság csillaga, 10, 20, 50 Reis, csak 20 fillér és a portó;
- 3 » Helgoland, valódi ritkaság, pompás dombornyomású Viktoria-fejvel, csak 20 fill. és a portó;
- 3 » Honkong, a legjobb értékek, kluai felirattal, csak 20 fill. és a portó
- 2 » Aranypart
- 2 » Leeward királyi fej, 1/2 és 1 penny, fölötté ritka; egy-
- 2 » Sierra Leona egy bélyegpár csak 15 fill. és a portó;
- 2 » Trinidad
- 3 » hosszú sváje, remek jubileumi-bélyegek, piros, kék és zöld, csak 25 fillér és a portó;
- 5 » Kuba-sziget, a gyermek Alfonz-fejével, csak 25 fill. és a portó;
- 5 » Kuba-sziget, Amedeus király fejével, régi ritka bélyeg, csak 25 fillér és a portó;
- 5 » Porto-Rico, a gyermek Alfonz fejével, csak 25 fill. és a portó;
- 5 » Porto-Rico, Amedeus király fejével, régi ritka bélyeg, csak 25 fillér és a portó;
- 5 » Filippini-sziget, a gyermek Alfonz fejével, csak 25 fill. és a portó;
- 5 » Filippini-sziget, Amedeus király fejével, régi ritka bélyeg, csak 25 fillér és a portó;
- 6 » Francia gyarmat, Új-Kaledonia, Komori-szigetek, Indo-Kína, Senegal stb., csak 30 fillér és a portó.

Két koronáig használatlan bélyegeken is beküldheti a pénzt. Portóra, ha ajánlván kívánja a levelet, 35 fillért (dupla levélért 45 fillért) küldjön; közönséges levél portója, ha egyszeri, 10 fillér, ha dupla, 20 fillér.

5 koronás rendelés portómentes.

!! Megjelent !!

Lombfűrészeti és faragászati különlegességeitől összeállított nagyszabású album és árjegyzékünk, mely tartalmazza az összes idevágó kellek és díszvasalások képes gyűjteményét. Mivel a fentemlített eziktek és kellek az ideig jórészt Bécsből szereztek be, indittatva éreztük magunkat egy minden tekintetben modern és terjedelmes album összeállítására, miáltal lehetővé tesszük minden oly ezik előnyös, olcsó és gyors beszerzését, mely eddig csak külföldről jóval nehezebben és nagyobb költséggel történhetett. 10026

Kiss Ernő és Társa, Budapest, VII., Erzsébet-körút 17. Arjegyzéket tessék a «T. L.»-ra hivatkozva kérni.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjusági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	FELELŐS SZERKESZTŐ	SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Negyed évre ... 2 kor. 40 fill.	GAAL MÓZES.	Budapest,
Fél évre ... 4 kor. 80 fill.		
Égész évre ... 9 kor. 60 fill.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.	IV. ker., Egyetem-utca 4. szám. Kéziratokat nem adunk vissza.
Megjelenik minden vasárnap.		

BURKUS.

Regény az ifjúság számára. Irta Gaal Mózes. 14

Cseley úr Amerikából hazajött s Faragóval új boltot nyitott. Kettőjüknek összesen volt tizezer forintjuk. Ezzel kezdették, no de ott volt a Cseley úr borotva esze s a Faragó úr páratlan szorgalma.

Akkor, mikor én kerültem a céghez, érhetett az üzlet körülbelül másfél millió forintot. Tizezer forintból húsz esztendő alatt tisztességes vagyon kerekedett ki.

Mióta ezt hallottam, különös tisztelet és bámulat szállott meg Cseley úr iránt. Nagy ritkán találkozhattunk, ha éppen felhívtak az irodába, s egyik vagy másik árúkeszletről kérték az adatokat.

A kimutatást Cseley úr vette át tőlem egy alkalommal. Figyelmesen végig nézte.

— Csinos az írása, Szathmáry úr! Tetszik nekem a szép, gondos írás!

Nagyon dobogott a szívem, mert attól féltem, hogy valami hibát vesz észre s nagyon resteltem volna a dolgot.

— Érti a könyvvitelt, a levelezést?

— Nem tanultam főnök úr, de —

— Meg fogja tanulni! Teringettét, az ember, ha akar és kedve van hozzá, holta napjáig tanulhat. Meg fogja tanulni! Vagy arra gondol, hogy örökké másnál szolgáljon?

— Nem, főnök úr, egyszer majd szeretnék a magam gazdája lenni!

Cseley úr reám nézett s a vállamra ütött.

— Én is azt mondom, fiatal barátom. Egy kis tapasztalat, elegendő szakismeret, aztán neki vághat az ember. Van valami vagyona?

Elmondottam őszintén családi viszonyaimat.

Csodálatos vonzódást éreztem a hatalmas ember iránt, akinek az esze ekkora vagyont tudott teremteni, aki száz meg száz embernek ad foglalkozást, kenyeret. Úgy tűnt fel nekem, mint egy kis uralkodó, aki nem Isten nevében kapja az országát, a hatalmát, hanem megszerzi magának.

E beszélgetés után két héttel a pinceraktárból az elárusító-osztályba rendelték. Szóval a sötétségből a napvilágra kerültem. Ennek a hirtelen állapotjavulásnak a magyarázatát nem tudtam egyébben keresni, mint abban, hogy Cseley úrnak talán megtetszett az ábrázatom, valójában Faragó úr sürgette, hogy felkerüljek. Faragó úr ismerte Gusztai bácsit, beszélt is vele rólam, — amint én ezt utólag megtudtam. Ez bizony protekció volt, ebben a formájában ismertem meg az életben először, akkor sem kerestem, utóbb sem szorultam rá, pedig jól tudom, hogy a protekció a legnagyobb hatalom s ma holnap e nélkül meg sem tudunk élni.

Az elárusító-osztályban egy egész rakás segéd és tanuló volt. Tömeges élőkölő vevő járta a mi üzletünket s a főnökök nagy gondot fordítottak arra, hogy a segédek szintén finomak, előzékenyek legyenek. Faragó úrnak gondja volt még arra is, hogy mi segédek ne csak tisztességesen, hanem csinnal is öltözködjünk. Minden nap friss gallér, fekete kabát stb.

Hát van is ebben valami, bár nem ez a lényeg. A bolt olyan volt, mint egy bálterem. Nagy tükör-üvegek, drága függönyök, futószőnyegek, bársony pamlag, székek. Meg volt ott minden kigondolható kényelem.

A kollégáim elég szívesen láttak maguk között. Szedlaecsek úr, egy hórihorgas szőke úr, akinek nagy műgonddal kellett minden reggel fésülnie, hogy feje kopaszágát a meglévő baj-

szálakkal félig-meddig behálózta: tudtomra adta, hogy vasárnap délutánonként kugli-parthi van s engem is bevezet a zártkörű társaságba. Szabó úr, akinek elég népes családja volt a százhusz forint havi fizetéshez mérten, meghívott engem is a keresztelőre. (A nyolcadik keresztelő volt náluk.) Útba is igazítottak s Faragó úrnak egy-két apróbb bogarára figyelmessé tettek. Nekik köszönhetem a mellékjövedelem egy különös forrásának a megismerését is.

Akadtak a raktárunkban bőven divatból kiment kelmék. A divat bolond, minden évszakban változik s az emberek még bolondabbak, mert három hónaponként szintén változnak. A mi előkelő vevőink mindig a «legeslegújabb» divatnak hódoltak s így a kelmék egy része nem örvendett bizonyos időn túl keresletnek. Már most, ha mi a divatból kikopott, becsületes kelméket a nyájas vevőre reá tudtuk beszélni: az árnak bizonyos százaléka nekünk jutott jutalomképpen.

Hát ez bizony tisztességes mellékkereset volt s a tél folyamán ebből telt ki Bandinak a télikabátja, nekem egy rendbeli fekete öltözet.

Faragó úr minden szombaton kifejezte megelégedését. Neki különben is kedves vesszőparipája volt az a gondolat, hogy ime a zsentri fiúk sem idegenkednek a kereskedelemtől.

— Nézzék meg az urak — mondogatá — a mi Szathmárynkat! A munka szent, minden szorgalmas, tisztességes ember — nemes ember!

Reám piritott ezekkel a megjegyzésekkel, igen, bevallom, hogy néha rosszul is esett. Elvégre miért tekintette érdemnek azt, ami olyan természetes volt.

Gusztai bácsi egy decemberi vasárnap meghívott ebédre engem és a többi fiúkat. Az öreg nem nagyon hívogatott ebédre sem minket, sem másokat, mert nagyon takarékos volt.

— Hallod-e te, — mondotta nekem ebéd közben, — jó lesz, ha elmegy látogatába Faragóékhoz...

— Tolakodásnak venné, ha elmennék, — feleltem én.

— Lári-fári! Elmegy, ha mondom. Van okom reá, hogy küldjelek. Az nem tolakodás, ha egy Szathmáry meglátogatja Faragóékat.

Gusztai bácsi nagy önérzettel mondotta ezt, máig sem felejttem el. Hja, ő *méltóságos* úr volt, de én...

A fiúk is nagyon természetesnek találták, hogy a főnökeimnél tegyem tiszteletemet. Ebből ugyan nem magyarázhat ki senki a világon tolakodást.

Addig beszéltek, míg én is természetesnek, sőt illendőnek, végül csaknem kötelességnek tekintettem.

Faragó úr az Andrássy-úton lakott. Egész első emelet volt az ő lakása. A nagy fény és pompa, mely a lépcsőházban tárult szemem elé, szinte visszariasztott. De már becsengettem, nem volt időm arra, hogy meghátráljak.

Faragó úr rendkívül szívesen fogadott.

— No látja, Szathmáry úr, ez nekem jól esik. Mondhatom, hogy számítottam erre a látogatásra. Ne higgye, hogy csupa udvariasságból mondom.

Bemutatott a családjának. A felesége kicsiny, sovány, hideg asszony volt. A leányai mind szőkék, mind kékszeműek, mind kövérek. Négy leánya volt. Azt hiszem, a legfiatalabb lehetett velem egyidős, de ebben sem vagyok egészen bizonyos.

Beszéltek angolul, franciául, kérdezték, hogy az olasz színészt, aki a Városligeti Színkörben játszik, láttam-e? Mit szólok a Wagner muzsikájához? Teremtő Istenem, mind olyan nagyon fogas kérdések voltak reám nézve, hogy hátamon hideg verejték szaladt végig.

Valami ügyetlenséget motyoghattam, de a Faragó kisasszonyok abból nem meríthettek sem műveltségemre, sem zenei érzékemre elegendő tájékozást.

A tiz pere eltelt. Faragóné ő nagysága meghívott másorra is, fölöttébb érdeklődött az iránt, hogy Szathmáry Gusztáv az én nagybácsim.

Onnan természetesen Cseley úrhoz mentem. Ezt a rövid látogatást sohasem felejttem el. Cseley úr nem volt otthon. A felesége fogadott, egy kedves, okos, jó asszony. Olyan asszony, minőt az Isten csak jó kedvében teremt. Nem volt itt semmi ceremónia.

Cseley úr is haza érkezett, megszorította magyarárn a kezemet. Kínált szivarral.

— No, ez derék dolog, Szathmáry úr! Hányadán vagyunk a könyvvitellel?

— Január vagy február végére elkészülök vele, főnök úr! Köszönöm a tanácsot, megfogadtam.

Bizony ott feledkeztem egy félóraig. Kértem is a bocsánatot, de a Cseley úr jóságos felesége, aki nagyon hasonlított arcban és beszédben az édes anyámhoz, mosolygott:

— Annak a jele, hogy itthon érezte magát! A két vizit sokkal fontosabb dolog volt, hogysem hittem volna. Faragó úr mindenütt kitűn-

tetett. Nagyon is kegyébe férköztem. Néhányszor ebédre hívták; a kisasszonyok zongoráztak; színi előadásra készültek, kézzel-lábbal kellett tiltakoznom az ellen, hogy egy szerepet az én nyakamba is sózzanak.

Szóval az én szerencsém — amint Gusztai bácsi mondotta karácsonykor — meg van alapítva.

Ő pedig számítását arra alapította, hogy: 1. Faragó úr szeretne a Szathmáry-családdal rokoni összeköttetésbe kerülni; 2. a négy leány közül egyik meg fog nekem tetszeni; 3. idővel a segédből üzlettárs lesz.

A fiúk természetesen gratuláltak nekem, de én olyan messze voltam minden eféle gondolattól.

Házasság nekem? Huszonegy éves ember nem házasodhatik meg. Négy esztendő múlva lesz 80—90 forint fizetésem... Eh, bolondság! A Faragó kisasszonyok mindennap a Faragó úr fogatján mennek kocsikázni; az Opera színházban páholyuk van; egy ruhájuk többet ér, mint az én egész hónapi fizetésem.

És ha négy-öt év múlva gondolnék is házasságra: elvehetnék-e olyan leányt, akinek az apja tart el mindkettőnket? Nem bizony.

Egyébre volt gondom. A kereskedő ifjak társulata esti tanfolyamot rendezett a könyvvitel s egyéb hasznos szakismeretek megtanulására. Engem ígéret kötelezett, hogy tanulni fogok. Beiratkoztam.

Naponta félnoletől kilencig iskolában voltam.

Hajdanában félttem az iskolától, most örömmel siettem oda. Az ember — úgy mondják — idővel megokosodik. Mennyiszer hallottam, hogy nem az iskolának, hanem önmagunknak tanulunk. El is hittem, hogy az úgy van, de a latin szavak úgy megfélemlítettek, önbizalmam úgy összezsugorodott, hogy sem az iskolának, sem magamnak nem tudtam tanulni. Aztán még valami. Akkor szigorú apai parancs zúgott a fülemben, most pedig az én akaratom parancsa. Magamnak kellett számot adnom s önmagammal szemben nem tudtam elnéző lenni. De még ez sem volt elég: mikor az iskolába mentem s a társaságban találkoztam az én különféle kollégáimmal: egyik kártyázott, másik billiárdozott, harmadik az újságok között turkált: éreztem, hogy én *különb vagyok nálok*. És ez nem volt elbizakodottság, hiszen eszembe sem jutott, hogy valakivel szemben érezzem, de volt valami belső megnyugvás. Azt hiszem, ezt az érzést leírni, megmagyarázni nem lehet, ezt csak érezik

azok az emberek, akik olyanformán gondolkoznak, mint én.

Mikor negyed tízkor haza érkeztem a stáció-utcai szállásra, Bandit és a másik filozoptert a könyvek mellett találtam. Közös jegyzetük volt. Háromnegyed tizig eldiskurálgattunk s akkor Jánosi Gáspár barátunk haza ment, mi pedig lefeküdtünk. A hét hét nappól állott akkor is, a hét nap közül hatot így töltöttünk el, de a hetedikén, vasárnap este együtt volt mindig a kompánia teljes számban. Teát főztünk, deákosan megvacsoráltunk, mokaztunk és jobban mulattunk, mintha tizenöt forintos vacsorát költöttünk volna el a *Pannoniában* vagy *Angol kirá'ynőben*. Velem, a boltoslegénnyel, megosztották a fiúk szívökérzelmeit; táplálták bennem a nemes becsvágyat, felébresztették a kívánságot, hogy szebb, nemesebb célokért lelkesedjem; kiragadtak a mindennapi élet vásári forgatagából. Ezt köszönhettem nekik, ezért voltam irántuk mindig háladatos, ezért gondolok reájuk ma is a régi, változatlan szeretettel.

Ők tanítottak meg arra, hogy az ember mind egyforma. A titulus, melyet reá aggat a társadalom; az előítélet, mely együtt születik vele: olyanok, mint a ruha, idővel megkopnak, elszakadoznak, értéküket elvesztik, csak a szív és elme kincsei maradnak meg. Komoly, erős tanulságok voltak.

Feri ebben az időben csináltatott magának névjegyeket, meglepett minket is 100—100 darab névjegygel. Odavéslette a köre a Szathmáry-család praedikátumát is. Mind a száz darab megvan valahol az asztalom fiókjában. Nem vitt reá a lélek, hogy a kezemből csak egyet is kiadjak. És elhatároztam, hogy a Szathmáry-névnek én is becsületet fogok szerezni, de a magam módja szerint: dolgozni fogok, teremtek a kicsiből valami nagyot.

Ez volt az én fiatal lelkem álma, vágya. Ezt melengtettem a szívemen s ez az álom ott lepott meg engem a diák-kompánia meleg fészkeben, míg a hideg vacsorát ettük s az öcsém azon vitakozott a filozopter barátjával, hogy melyik volt nagyobb lángelme: Julius Caesar vagy Napoleon? (Folyt. köv.)

A világ a különöséget nagy dolgokban lángelmének nézi, kicsinyekben bolondságnak. *Bulwer.*

Ha az egész világ püpos hátú, szörnynek nézik az egyenes természetét. *Balzac.*

GYERE ÉDES ANYÁM.

Gyere édes anyám, ülj le ide mellém,
Hadd melegedjem föl szived hű szerelmén,
Hadd öleljelek meg kebledre borúlva,
Hadd legyek egy percre boldog gyermek újra.

Édes anyám vagy te: ó, e néhány szóban
Mennyi csodás érzés, föl nem fogható van!
Nekem: mennyi hála, neked: mennyi bánat!
Ez is, az is égő szeretetből támad.

Bölcsőben is én már bánatodra voltam,
S még te vigasztaltál s még én panasztoltam!
Járni tanítottál, lépteimet óvtad,
Napjaim virággal telisteli szórtad!

Később is, mikor már öledből kinöttem,
Őrző angyalomként lebegtél fölöttem;
S mikor én szétfoszlott álmokat sirattam,
Hány keserves éjet átsírtál miattam!

— Csodás a természet; a nap tüze, fénye,
Zsongó ezer érzés emberek szívébe,
A virág illatja, a szivárvány színe,
De csodásabb egy sem, mint az anya szíve!

Anyaszív szerelme: lélek napsugára,
Fényt, meleget áraszt egy egész világra;
Mint a nap sugára, ápol, nevel, éltet,
Nélküle kihalna a földről az élet.

De is boldogtalan, de is szerencsétlen,
Kinek anyja iránt nincs hála szívében;
Ősz fejjel is én még minden léptit áldva,
Gyermekként tekintek az édes anyámra . . .

— Gyere édes anyám, ülj le ide mellém,
Hadd melegedjem föl szived hű szerelmén,
Hadd öleljelek meg, kebledre borúlva,
Hadd legyek, ősz fejjel, boldog gyermek újra!

Sajó Sándor.

Nagyító üvegen át nézem a világot,
Onnét van talán, hogy annyi rosszat látok.
Úgy, de kicsinyítő üvegen át nézve,
Azt a kevés jót tán nem is venném észre.

Vida József.

A bölcs magában bízik, az ellene
Felkelt szerencsét, mint valamely kemény
Szirt a haboknak csapkodását,
Érzi, de férfiasan megállja.

Virág Benedek.

AZ UTOLSÓ MAGYAR ÓRA.

(Elbeszéli egy kis fiú 1850-ben.)

Ma reggel későn ébredtem fel s mivel nem is nagyon siettem, szerencsésen el is késtem az iskolából. Két okból nem siettem, először is azért, mert mára volt feladva az -ik-es igék ragozása s én azt nem tanultam meg, másodszor azért, mert el-elgondolkoztam, hogy jobb is lenne most kinn sétálni az erdőben, honnan vidám rigófütty hangzott, vagy játszani a mezőn, hol osztrák katonák gyakorlatoztak . . .

Aztán meg útközben látnivaló is akadt. A piacon a hajdú dobolt és kikiáltott fennszóval valamit, ami a szokásos malac-elveszés hirdetése s a megtalálás jutalmazása helyett holmi tilalmakat tartalmazott, amit nem értettem. A városházánál pedig a kifüggesztett tábla előtt nagy esődület volt s nem győztem nézni, hogy az öreg Kovács András bátyánk mit magyaráz oly nagyon a többi népségnek.

Rendeleték voltak azok Bécsből. Pár hónap óta onnan jött minden rossz, minden baj, mely a nemzetet érte. Minden ilyen rendelet egy-egy arculesapása volt hazánk ezeréves alkotmányának s elkobzása véren szerzett jogainknak.

Ezen én akkor még nem búsultam, nem is tudtam volna megérteni, nem is törtem rajta a fejemet, inkább az szorongatott, hogy hátha rám kerül a felelés és én nem fogom tudni az -ik-es igék ragozását.

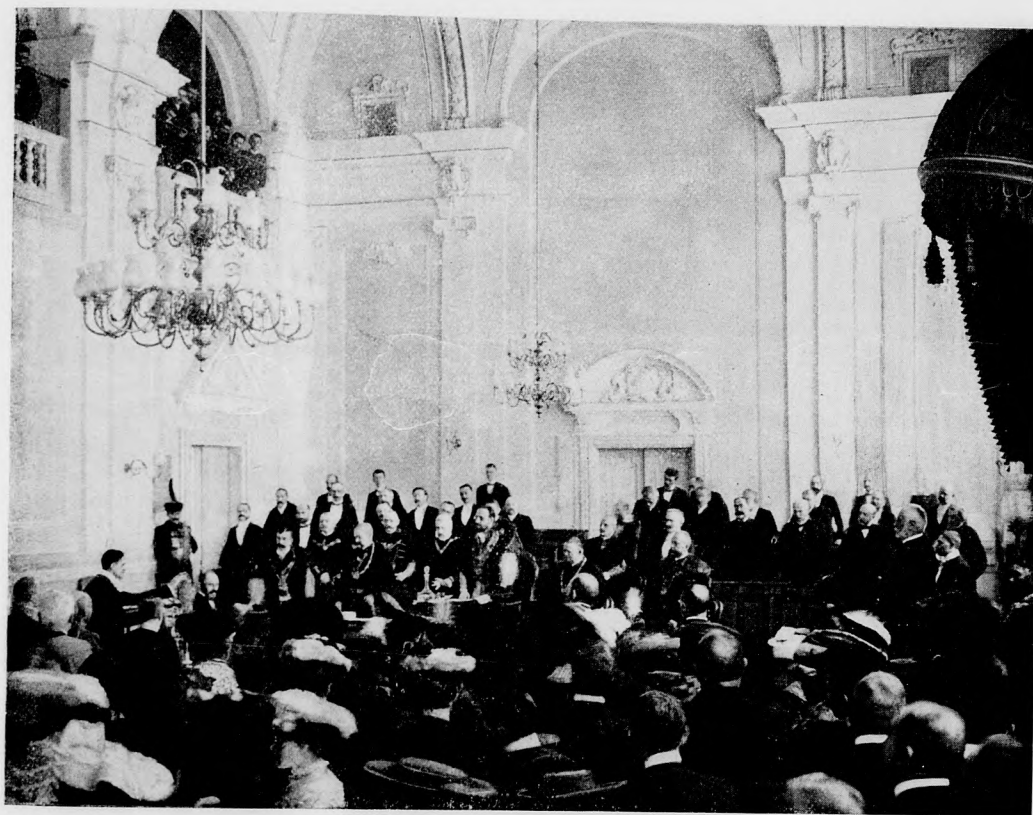
Hát még mikor az iskolába értem és osztályom ajtaján belépve a szokott zsi-bongás helyett mély esendben ült az osztály s figyelve nézett a tanító úrra, akkor bámúltam csak! Erre épp' nem voltam előkészülve. Biztosra vettem, hogy sikerülni fog a szokott zajban észrevétlenül helyemre osonni s pápaszemes öreg tanítónk nem látja meg. Zavartan, szégyenkezve mentem helyemre. A tanító úr úgy tett, mintha észre se venne s tovább beszélt:

«Bizony, kedves fiaim, jól véssétek emlékezetekbe a mai napot. Mert ti vagytok hivatva arra, hogy visszaemlékezve a mai órára, egykor visszazerezzétek azt a szent jogot, amit most elvesztettünk. Ma van az utolsó magyar órátok! Rendelet jött, hogy ezentúl mindent németül kell tanulni. Ezentúl nem fogok nektek a magyar nyelvről, édes hazai nyelvünkről beszélni. Sem a magyar népről s annak hős vértől pirosult földjétől és arany kalásszal ékes rónaságáról, sem a Kárpát szent bécéről gyászos és fényes

időkkel ékeskedő történetéről nem fogok regélni többé nektek. Pedig én másról nem tudok s nem is fogok beszélni. Bármennyire szeretlek is titeket, inkább itt hagylak benneteket, mintsem olyat tanítsak idegen nyelven, ami nem igaz!»
Tovább is folytatta volna szegény öreg, de szavai elcsuklottak s könnyek perdültek le sápadt orcáin. Elgondolkoztam rajta, mit is mondott. Ma van az utolsó magyar óránk! Hát ezentúl

viselni s ez imponált nekünk mindnyájunknak, pedig még a pálca sem volt a kezében, mellyel máskor irgalmatlanul belevertalármázó tenyerébe.

Hát ezentúl nem kell majd a nyelvtant tanulni! Az -ik-es igék ragozását, meg a -nak, -nek ragot s a sokféle határozót sem? Még az Alföldet sem, pedig az a földrajz elején van nagy betűkkel. Még történetet sem! Ez már igazán kár! Az igazságos Mátyás királyról, a nemzeti küz-

Dunky fivérek fényképe.

DOKTORRÁ AVATÁS KIRÁLYI KITÜNTETÉS MELLETT A KOLOZSVÁRI EGYETEMEN.

mindent németül fogunk tanulni, mert úgy parancsolják? Talán még a verebeknek és fecskéknek is muszáj lesz németül csiripelniük? . . .

Ránéztem a tanító úrra. Amilyen szokatlan volt beszéde, olyan különös, oly ünnepies volt megjelenése is. Úgy tetszett nekem, mintha a tanító úr nem volna az a régi szigorú ember, aki a pápaszemén keresztül meglátja, hogy az e fölött hiányzik az ékezet s a ,hogy' előtt nincs vessző. Egész alakja magasztosabbnak, hatalmasabbnak látszott s a máskor kopott attila helyett az újat húzta fel, amelyet az ékemeneken szokott

delmekről sem fogunk olvasni többé? Hogy szerettem volna megkérdezni! Milyen szomorúan néztem most könyveimre, hogy már ezekből nem tanulunk, még csak nem is olvasunk belőlök. Miért nem? Szerettem volna őket megölelni s elbúcsúzni tőlök. Hát ugyan mit fogunk helyettük tanulni? Éppen a szomszédomtól akartam megkérdezni, de ez szintén zavartan nézett körül az osztályban, látszott rajta, hogy ő sem tudja mire vélni a tanító úr beszédét. — Hej! Megtuttuk úgysis később, mikor a cseh tanítónk kezdett tanítani.

Azalatt a tanító úr a rendes leckét kezdte kérdezni, s én nem értem rá kérdezősködni, sem gondolkozni, mert egyszer csak néven szólított:

«No, Pista fiam, mondd fel csak az ik-es igék ragozását! Hogy is hangzanak ezen igék tárgyas ragozásban?»

Nem adtam volna a világ minden kincséért sem, ha tudtam volna a leckémet. Az utolsó magyar órán sem tudok felelni! Szégyenkezve állottam fel s mindjárt a jelentő mód 2-ik személynél beleakadtam s elpityeredtem. A tanító úr ügyis megértette.

— «Lássátok, fiaim, — így szólt, — nemzetünknek is ez a nagy hibája, mint nektek, hogy nem becsüli meg édes anya-nyelvét. Nem okúl a múltakon, hanem mindent a jövőre halaszt. Hátra maradunk, ahelyett, hogy előre haladnánk. Pedig ebben a népben van erő, nyelve szép, zengetes, Petőfi, Arany, Vörösmarty nyelve!...

Szüleitek sem fogtak erősen titeket a tanulásra. Én is biztam bennetek, hogy majd megtanuljátok később... Ki tudja, milyen idők jönnek még! Egymást sem becsüljük meg, pedig mindnyájan egy haza fiai vagyunk. Gondoljátok meg ezt! Vessétek szíveitekbe, hogy mi ezt a hazát vérünkkel szereztük s ezer év küzdelmei közt vérünkkel tartottuk fenn! Ehhez kell ragaszkodnunk; de nemcsak szóval, hanem tettel is. Dolgoznunk kell és művelődnünk, mert csak így virágozhatik fel szeretett hazánk!»

Szégyenkezve ültem le s megfogadtam, hogy többé ez velem nem fog megtörténni. A tanító úr mást szólított fel és mikor ez elmondta a leckét, csengettek.

Ablakaink előtt megharsantak a gyakorlatról visszajövő osztrák katonák trombitái.

A tanító úr erre, nem szólva semmit, talán most nem is tudott szólani szegény, a táblához ment, felkapta a krétát s reszkető kezeivel ráírta nagy betűkkel:

Isten, áldd meg a magyart

*

Némán távoztunk az iskolából. Éreztük, hogy ma valami szokatlan, nagy dolog történt. Nem is felejttem el soha ez órát. Később a megpróbáltatás nehéz napjaiban sokszor visszagondoltam rá.

Odakinn pedig a derült, kék égboltozatról fényesen sütött le a nap. Vidám pacsirták felröppenve énekeltek dalt a szabadságról. Enyhe szellő susogott a temető szomorú füzeinek lomb-

jai között. Viruló pázsit borította a friss hantokat. Merengés, szomorú búsongás fogta el az emberek szívét...

Daudet A. után:

Pazár Béla.

SUB AUSPICIIS.

Képtünkhöz.

Lapunk mai számában egy képet közlünk, mely a kolozsvári egyetemen legutóbb végement ünnepi doktorrá avatás jelenetét tünteti fel. Kiss Gézátt avatták fel a jogtudományok doktorává, még pedig sub auspiciis regis, magyarul: királyi kitüntetéssel. Régi szokás volt ez az egyetemeken, nálunk azonban csak néhány év óta elevenítették fel. A középiskolai és egyetemi tanulmányaikat jeles eredménnyel végzett ifjak különös kitüntetésre ennek a szép intézménynek a célja. A doktorrá avatásra elküldi a király az ő képviselőjét, aki az ifjúnak átadja a királyi ajándékot: egy drágaköves gyűrűt. Ez a nagy kitüntetés nemcsak jutalom akar lenni, hanem buzdítás is a további munkálkodáshoz. Nyilvánvaló, hogy csak olyanok juthatnak királyi kitüntetéshez, akik erre reászolgáltak, akik évek óta kiváltak kortársaik közül tehetségük és szorgalmuk által. Erre a kettőre: szorgalomra és tehetségre van mindenkinek szüksége, hogy az élet nehéz küzdelmében diadalmaskodhassék. A tehetség Istennek különös ajándéka; akinek a tehetsége ingyen ajándékul osztályrészeül jut, annak szent kötelessége, hogy szorgalommal tegye gyümölcsözővé ezt az ajándékot. Nincs szomorúbb dolog, mint amikor az életben azt halljuk egyről is, másról is, hogy nagyon tehetséges ember — s még sem vitte semmire. Nos hát nem is elég a tehetség egymagában; véka alá rejtett gyertya, mely fényt nem terjeszt, áldásossá nem válik senkire nézve.

Midőn egy-egy tehetséges és szorgalmas ifjúnak a felmagasztalásáról olvasunk vagy adunk számot, mint azt a jelen esetben cselekedszük, önkénytelenül is azok a parlagon maradt nagy tehetségek jutnak eszünkbe s fájdalmasan sóhajtottunk fel: «Mennyi erő és nemzeti kincs vész el bennük!»

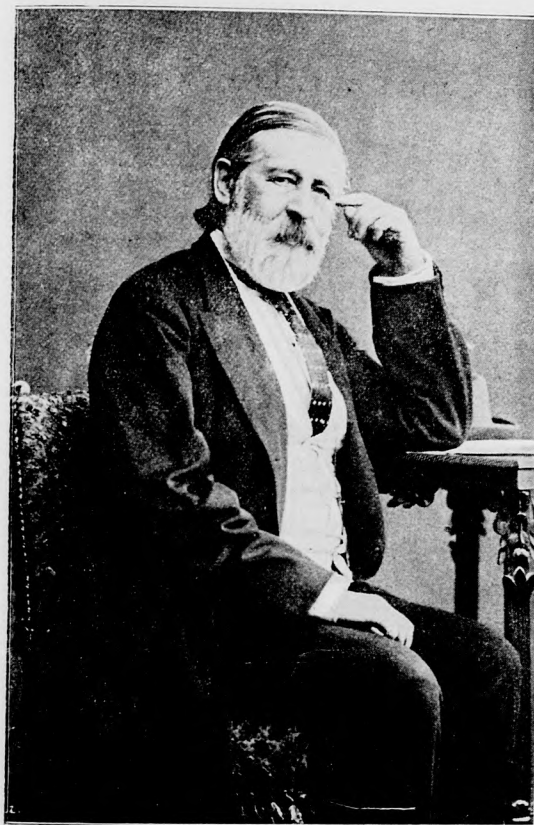
A kolozsvári egyetem ünnepi doktorrá avatásán Zsilinszky Mihály államtitkár jelent meg a királyi képviselőjeként s rövid beszédét, melyet a kitüntetett ifjúhoz intézett, e szép szavakkal zárta be: «Igaz örömmel nyújtom át a királyi Felső legszébb ajándékát, azon hő óhajással, hogy ez

legyen ne csak az ifjúkori küzdelmeknek legszebb emléke, hanem további haladásában is a kötelességérzet állandó ébresztője és erősítője.»

IDŐSB ÁBRÁNYI KORNÉL.

(1822—1903.)

A múlt év utolsó hete gyászt hozott a magyar zenevilágra. A magyar zeneművészet egyik jeles munkása, ki úgy az elméleti, mint a gyakorlati

IDŐSB ÁBRÁNYI KORNÉL.

részben egyaránt nagy érdemeket szerzett, a derék zeneirő: idősb Ábrányi Kornél, meghalt.

1822-ben született Szent-György-Ábrányban s atyja kívánságának ellenszegülve, a művészeti pályára lépett.

12 éves korában Erkel Ferenc tanította, majd később, külföldi utazása alkalmával Liszt Ferencel is megismerkedett. Különösen Chopin volt rá nagy hatással.

1846-ban ismét itthon van s ekkor már a nagy közönség elé lép s Pozsonyban, hol akkor országgyűlés volt, hangversenyt rendezett. Ez első

nyilvános fellépéstől kezdve, minden idejét a magyar zene kiművelésének szentelte.

1860-ban megindította a «Zeneészeti Lapok»-at s maga köré gyűjtötte a zenevilág jeleseit. Liszt Ferencet ő buzdítja, hogy írjon magyar rapszodiákat, hogy használja fel s aknázza ki a magyar zenében rejlő kincset, mely oly sajátosan, oly nemzetien nyilatkozik meg, mint semmi más nemzet dalában. A zeneakadémia felállításának gondolata is az ő eszméje.

Mint zeneszerző kivált ifjabb korában működött, később főleg zenetörténeti és zenebírálati munkássággal foglalkozott. Zenebírálatát, nagyobb tanulmányait alapos ismeret, kritikai érzék s az ügy szeretete jellemzik. Legnagyobb műve: «A magyar zene a XIX. században» című nagy terjedelmű monográfia, zenei történetünk számos fontos adalékát mentette meg az elfeledéstől.

Élete legutóbbi éveiben, a Margitszigeten lakva, Liszt Ferencről szóló nagy munkán dolgozott. 1892-ben, 80-ik születése napján a zenei világ nagy ünneplésben részesítette.

Mai számunkban bemutatjuk Ábrányi Kornél arcképét.

A NYELVTANULÁSRÓL.

A rövid szabályok, melyeket természetes egymásutánjokban sorolok fel, sok évi tapasztalat gyümölcsei; bizton, bátran merem állítani, hogy e szabályok teljesen gyakorlatiak.

1. Ha csak módodban van, jó tanítóval kezd meg a nyelvtanulást. Sok időt megkímélsz vele, amennyiben eloszlatja a nehézségeket, amelyek elvonnék kedvedet s megakadályozza, hogy hozzá szokjál a rossz kiejtéshez, melyről később nehéz volna leszokni.

2. Második tanácsom az, hogy azon a nyelven, melyen tanulsz, hangosan nevezd meg minden tárgyat, melyek szemedbe ötlenek, anyanyelvedre pedig egyáltalán ne gondoldj. Más szavakkal: gondolkozzál az idegen nyelven és beszélj rajta tanulásod első órájától kezdve mindazokról a tárgyakról, melyek körülvesznek. Vedd eszedbe, hogy a beszélés eleinte a fül és nyelv dolga, nem pedig a könyv és agyvelődé.

3. Tanuld meg könyv nélkül a névragozásoknak legegyszerűbb és leghasználatosb alakjait.

4. Ha már jól tudod az alany és tárgy alakját, vedd elő valamely ige jelentő módbeli folyamatos jelenének első személyét és mondj fen-

hangon egy rövid mondatot, melyben az állítvány tárgyas ige; például: ὄρω τὸν ἥλιον, látom a napot.

5. Bővítsd ki ezt a gyakorlatot azzal, hogy illessz a főnévhez jelzőt, mely a főnévvel egyforma ragozású legyen, p. o. ὄρω τὸν λαμπρὸν ἥλιον, látom a fényes napot.

6. Haladj tovább ezen a módon, míg eszedbe nem vésted az egyszerű igék jelentő módjának folyamatos és végzett jelenét, múlt és jövő ideit; váltig rövid mondatokat szerkessz csak az egyszerű igékből és a jól megválasztott főnevekből és mindig csak az idegen nyelven gondolkozzál, elvonatkozva a magad nyelvével. A nyelvtanulás minden ésszerű rendszerének ez lényeges elemeiben ne riadj vissza a képzelte, nem valódi nehézségektől s ne ragaszkodjál göröcsösen semmiféle téves gyakorlathoz.

7. Mikor a fül és a nyelv már urává lett a főnevek, igék s mondatok egyszerű alakjainak, akkor, de ne előbb, vezessük szép fokozatosan a tanulót a nehezebb és összetettebb alakokhoz.

8. Nem szabad szabályt tanulni anélkül, hogy ne kísérné példa; vagyis inkább, hogy a szabályokat a fül és nyelv gyakorlásából kell megalkotni. Legyenek pedig a szabályok mennél kevesebb számúak és mennél érthetőbbek.

9. A mindenféle szabálytalanságot jobb gyakorlással megtanulni a szerint, amint előfordulnak. De bizonyos szabályellenességek, minők rendhagyó igék ragozásánál fordulnak elő, oly gyakoriak s oly fontosak az előhaladásra, hogy ezeket mennél korábban meg kell tanulni könyv nélkül. Csattanós példa erre a *lenni* ige szinte minden nyelvben.

10. Olvass kezdetben valamely elbeszélést, vagy még inkább valamely bizalmas társalgást, ámde légy résen, hogy, mint rendszeren szokták, az olvasmány ne helyettesítse a gondolatot és a beszédet. Hogy lerázd magadról ezt a hajlandóságot, arra legjobb eszköz, ha természetrajzi tárgyakat vagy érdekes tárgyak ábráit veszel elő s részeiket egyszerű mondatokban leírod, elvonatkozva mindig anyanyelvedtől.

11. Ismételd el újra, meg újra meg újra a szó- és írásbeli gyakorlatokat. Egy könyvet sem szabad csak egyszer elolvasni, amely a nyelvtanulás ezen fokára alkalmas.

12. Legyenek olvasmányaid mindig kedved szerint valók. Ha az olvasott mű érdekes, még egyszer oly gyors lesz előrehaladásod. Ha előre ismered tárgyadnak valamely részét, végtelen

nagy segítségre válik. Ennélfogva a keresztényekre nézve, akik ismerik a Szentírást, valamely bibliafordítás mindig egyik legjobb könyv az idegen nyelv tanulásában.

13. Olvasás közben ügyelj az idegen nyelv és saját nyelved sajátságai közti különbségekre. Húzd alá a különbségeket jó vastagon, tollal vagy ceruzával s néhány nap múltán fordítsd le újra az eredeti nyelvre azt, amit magyarra fordítottál.

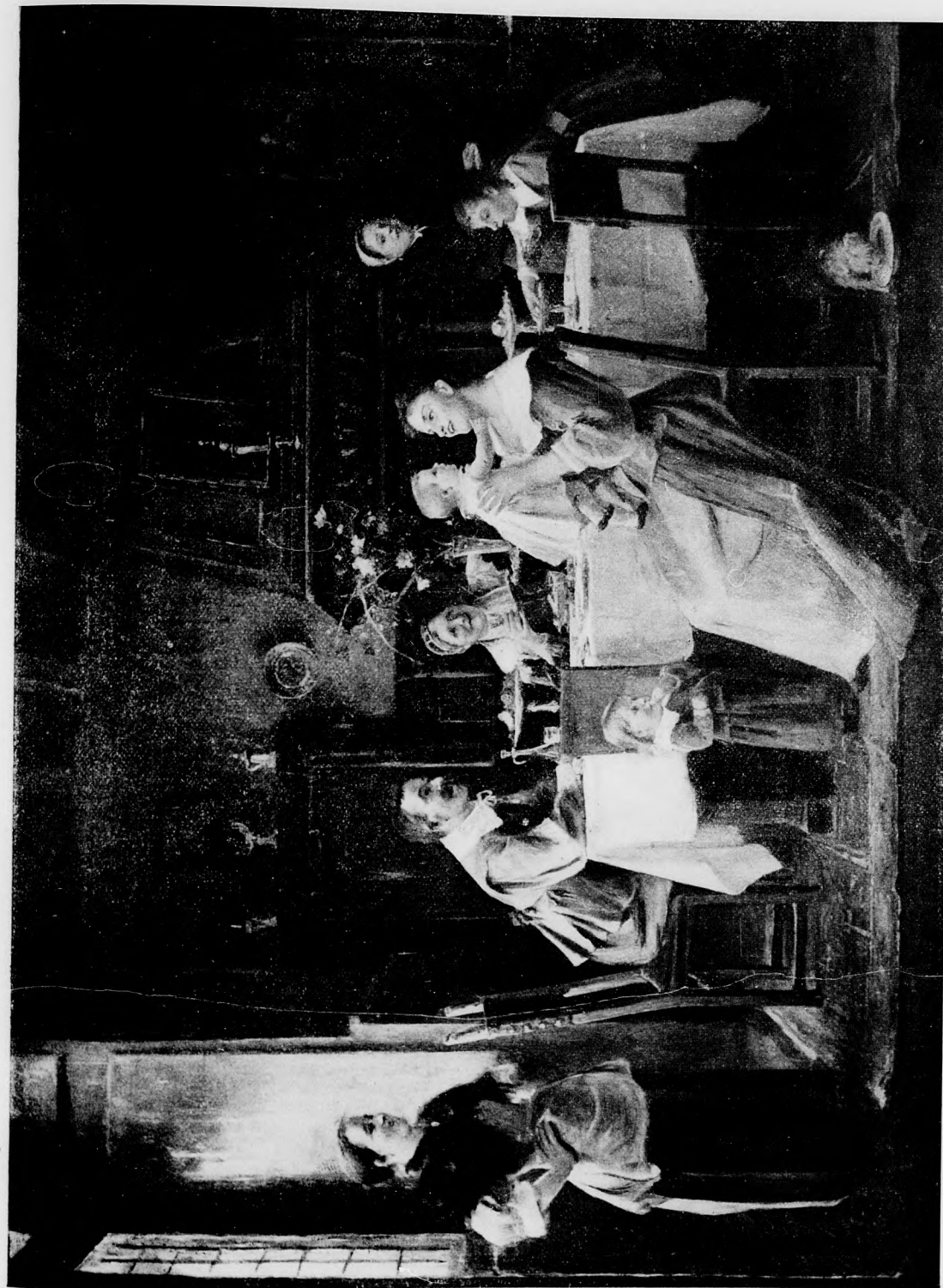
14. Hogy mennél rendszeresebbek és pontosabbak legyenek megfigyeléseid, fordulj tanácsért jó nyelvtanhoz, ameddig csak hasznát veheted. De a nyelvtan kövesse mindig a gyakorlatot és soha se előzze meg.

15. Ne érd be a módszeres általánosítással, milyenekre sok nyelvben akadsz: törekedjél magad rátalálni a szabály elvére, tartozzék bár az általános vagy a speciális nyelvtanhoz.

16. Tanulmányozd a nyelv elméletét, a beszéd organizmusát és az u. n. összehasonlító nyelvtant. Ezzel világossá lesznek előtted azok az elvek, melyek rásegítenek, hogy megérthesd alapszabályait, mely különben nagyjából az emlékezet fáradtságos gyakorlata lett volna.

17. Főddog a gyakorlat; bizalmas lábon kell állani az új nyelvvel; bizalmasságra pedig csak sok olvasás és beszélés útján lehet szert tenni. Ha nincs kivel beszélned, beszélj tenmagaddal fenhangon; gyakorolni kell a fület és nyelvet is, nemcsak a szemét és megértést. Az olvasásban ne szorítkozzál merőben a remekművekre; nyeld mohón mindazt, ami kezed ügyébe esik. Nem csupán pontos aprólékosságra kell törekedni az olvasásban, hanem bele kell hatolni a nyelv általános szellemébe és szabadon kell benne mozogni és míg szert nem tettél a nyelvben általános uralomra és könnyű folyékonyaságra, addig ne igen iparkodjál pontos aprólékosságra. Olvasd el akár hússzor is Shakspeare-t, mielőtt a shakspeare-i szöveg változataival vagy bírálójának szellemes egybevetéseivel foglalkoznál.

18. A megtanult nyelven való írás tulajdonképpen csak betetözése a szó- és írásbeli gyakorlatoknak, a fordításoknak és visszafordításoknak, amelyeket főntebb vázoltunk. Az a fő, hogy minta után dolgozzál, ne pedig szótár vagy mondatgyűjtemény után. Válassz író, aki mintaképe valamely különös stílnak. Lesd el a mondataikat s írd valamit az ő módjuk szerint a nélkül, hogy a magyarhoz folyamodnál. Miután

MUNKÁCSY: A KIS BABA LÁTOGATÁSA EBÉD UTÁN.

nemi könnyűségre tettél szert, megpróbálhatsz hozzátenni valamit stílus dolgában a magadéból. Magyarremekíróknak a fordítása is jó gyakorlat lehet, de nem első sorban; az idegen nyelv közvetlen utánzásával kell begyakorolni a fület, mielőtt sikeresen hozzáfognánk az anyanyelvről fordításnak nehezebb művészetéhez.

John Stuart Blackie.

Fordította

Kováts S. János dr.

MUNKÁCSY KÉPE.

Képünkhez.

A Nemzeti Szalon téli kiállításán Munkácsy-nak tizenkét képét állították ki. Nem elsőrangú művei ezek a jeles festőnek, hanem kisebb képek s vázlatok. Nem igen tudott ezekről a műtörténet, csak Munkácsy párisi barátai ismerték e műveket.

Munkácsy párisi tartózkodásának első idejéből való «A kis baba látogatása ebéd után». Derűs jelenet, melynek középpontja a dada által behozott babát ölében tartó fiatal anya. Boldogság sugárik felénk a nő arcáról; az asztal mellett ülő társaság érdeklődéssel merül el a boldogságnak szemlélésébe. Meleg kedély és érző szív volt szükséges ahhoz, hogy a művész az igazság ennyi erejével tudja elénk varázsolni ezt a jelenetet!

AZ ANTILLÁK VILÁGA. 14

Regény. Irta Verne Gyula. Fordította Zsigány Árpád.

A fölséges villás-reggeli után az ifjak szétnéztek a kikötőben, mely megérdemli a látogatást és az utazók figyelmét. Pointe-à-Pitre mindjárt alapítása után igen jelentékeny kereskedelmi piac lett az Antillákon, s azóta folyton és állandóan emelkedett, bár igen sok kalóz, ellenség megtámadta és megsarcolta. Sokat pusztított benne a tűzvész is, az 1843-iki földrengés pedig, mely hetven másodperc alatt ötezer embert ölt meg, csaknem teljesen romba döntötte. Csak a falaiból maradt meg valami, meg egyik templomának a homlokzata, melyen a toronyóra pontban tíz óra harmincöt perckor délelőtt megállt.

De pár év elég volt a város szorgalmas, gazdag, igyekvő polgárainak, hogy újra fölépítsék városukat, mely sokkalta szebb lett, mint a földrengés előtt volt. Ma már vasutak ágaznak szét Pointe-à-Pitréből mindenfelé s a környékén egymást érik a cukorfinomító és egyéb gyárak.

Az ifjak másnap meglátogatták Barrant úr birtokait, s valósággal elbámultak a gyönyörű

minta-gazdálkodáson. Csatornák hálózták keresztül-kasul a cukor-ültetvényeket, az áloé-, dohány- és gyapot-táblákat, hogy öröm volt nézni a zöldelő ültetvényeket. Különösen büszke volt Barrant úr a kávé-cserjéire, amelyek, szerinte, sokkal jobb kávé termenek, mint az Antillák bármely szigetének a bokrai.

E kirándulásokkal gyorsan, kellemesen telt az idő s csakhamar elérkezett augusztus 21-ike, a búcsúzás napja. A legközelebbi állomás Dominica lett volna, ahol az *Alert* nem akart soká időzni, hogy minél előbb Martinique szigetére érhesse.

— Azt még nem bánám, hogy Dominicába mennek, — tréfálkozott Barrant úr, — de ahelyett, hogy Martiniqueban is kikötnek, inkább maradjanak még nálam néhány napig.

— Nem lehet, Barrant úr, — felelte Patterson úr a fejét esőlvá. — Mrs Seymour Kethlen megszabta az utunkat, és . . .

— Hát jó, menjenek el Martiniquebe is, — mondta Barrant úr, — de legalább vigyázzanak magukra és óvakodjanak a kigyóktól . . . Tömerdek ott a kigyó, s azt mondják, hogy mind az angolok hurcolták oda, mielőtt a szigetet átadták Franciaországnak.

— Lehetetlen! — kiáltott föl Patterson úr méltatlankodva. — Nem! sohase fogom elhinni, hogy a honfitársaim ily gonoszságot elkövetettek.

— Már pedig úgy van, Patterson úr: ez történelem! — felelte Barrant úr. — S ha megmarja önöket a kigyó, vigasztalhatják magukat azzal, hogy . . . angol kigyó volt!

— Akár angol, akár francia, — felelte Clodion Lajos, — rajta leszünk, hogy ne marhasson meg bennünket.

— Mondja csak, Patterson úr, — kérdezte most az ültetvényes a mentortól, — ügyes tengerész a kapitányuk?

— Nagyon ügyes és tapasztalt ember . . . De miért?

— Hát azért, — felelte Barrant úr, — mert ha ügyetlen tengerész lenne, könnyen neki vihetné a hajót a partnak, s akkor még néhány hétig mindnyájan a vendégeim lennének.

Barrant úrnak a kívánsága azonban szerencsére nem teljesült, s az *Alert* szerencsésen kivitorlázott az öbölből. De a szél megint nem volt kedvező, azaz, hogy egyáltalában nem is volt szél, úgy hogy az alig száz mérföldnyi távolságot Dominicáig majdnem négy nap alatt birta csak megfutni.

A gyarmat fővárosa, Ville-de-Roseaux, körülbelül ötezer lakosú város és a sziget keleti partján fekszik. De a kikötője nem eléggé védett és biztos; az óceán hullámai szabadon ostromolhatják, s a heves viharok erejét semmiféle gát vagy akadály nem töri meg. Sokkal jobb, sőt valósággal kitűnő kikötő a szomszédos portsmouthi rév, a hová se a viharok, se az óceán hullámai nem törhetnek be.

Ebben a városban született, tizennyolc évvel előbb, John Howard, az *Antilian School* negyedik ösztöndíjasa, akinek kedvéért a hajó megállt Dominicában.

Az ifjak vasárnap reggel szálltak partra, s ha ez a nap véletlenül november 3-ára esett volna, évfordulója lett volna annak a nevezetes napnak (1493 nov. 3.), amelyen Kolumbusz Kristóf a szigetet fölfedezte. Ugyancsak ő is nevezte el Dominicának, a vasárnap emlékére.

Ez a fontos angol gyarmat nyolcadfélszáz km. területű s harmincezer lakosa van. Bár a spanyolok foglalták el, kezdetben nem sokat törődtek vele, s csak később gyarmatosították, bár a völgyei termékenyek, az ivóvíze kitűnő s az erdői dúsak épületfában.

A spanyolok később se igen törődtek vele s már a XVII. század elején francia gyarmat lett. Az első gyarmatosok meghonosították a kávé és gyapot termelését s a számuk 1622-ben már negyedfélszáz volt, körülbelül ugyanannyi néger rabszolgával.

A sziget őslakói a karaib-indiánok voltak, számra talán ezeren. Kezdetben békesség volt köztük és az európaiak közt, de a jó egyetértésnek csakhamar vége szakadt, s itt is megkezdődött az indián-irtás; ma már alig lakik 30 indián-család a szigeten.

Sok viszontagság után több gazdát cserélt a sziget. Franciák, angolok, hollandusok fölváltva birtokolták egész 1783-ig, amikor végleg Anglia foglalta el. Azóta egyre emelkedett, s ma már egyik legfontosabb gyarmata Angliának.

John Howard még emlékezett szülővárosára, Portsmouthra, ahonnan szülei hat évvel ezelőtt költöztek Manchesterbe, Angliába; de a szigeten már semmiféle rokona se volt. Mind amellet mégis volt valaki, akit fölötté vágyott viszontlátni, — a néger dajkája, Kate Grindah, aki öreg férjével együtt a szigeten maradt, azon a kis tanyán, amelyet John Howard szülei ajándékoztak nekik, mikor Dominicából elköltöztek . . .

Harry Markel szívesen elkerülte volna ezt a szigetet, ha tehette volna. Dominica már angol gyarmat volt, s a kalóz itt már joggal félhetett, hogy akad matróz vagy hajóoszt, aki ismerte a meggyilkolt Paxton kapitányt vagy a legénységét.

Úgy intézkedett hát, hogy az *Alert* be se vitorlázik a kikötőbe, hanem az öböl előtt vet horgonyt, s az ifjakat csónakon viszik ki a partra, s ha John Howard meglátogatta a dajkáját, lehetőleg még aznap, vagy legkésőbb másnap reggel indulnak.

John Howard még ismerte úgy ahogy a kikötőt, emlékezetből. Tudta, hogy a Kate Grindah házikója nem messze van a kikötőtől s még az utat se feledte el. Egyenesen odasietett hát barátai, s rövid negyedóra múlva már ott álltak a szerény, de tiszta külsejű ház előtt, melyet jól gondozott kert vett körül.

Az öreg néger kint dolgoztatott a kertben,

Kate Grindah pedig éppen akkor lépett ki a házból, mikor az ifjak a kertbe értek.

Az volt csak az öröm és a meglepetés! Az öreg Kate Grindah majd hogy sóbálványnyá nem változott, mikor megpillantotta John Howardot. Eleinte meg se ismerte, majd meg a szemeinek nem akart hinni, hogy valóban őt látja, s mikor végre teljesen megbizonyosodott a valóról, örömeiben sirva fakadt.

Aztán a kérdések egész özönével árasztotta el a fiút: hogy mit csinál az apja, anyja, a bátyjai meg a hugai. És John Howard alig győzte felelettel a kíváncsi öreget, aki egyre álmélkodva hajtogatta:

— Hogy megnőtt a Johnny úrfi! . . . Mintha csak nem is ő lenne!

S igazán talán csak akkor hitte el, hogy valóban John Howard ez a szép szálas fiú, mikor megkapta azt a szép ajándékot, amit egykori gazdája küldtek számára. Ekkor meg olyan hálálkodási rohamok vettek rajta erőt, hogy John Howard csak úgy szabadulhatott tőle, hogy hamarosan elbúcsúzott s megígérte, hogy indulás előtt még meglátogatja.

Ugyanaz nap a fiúk megmászta a Diablotin-hegyet, melynek tetejéről gyönyörű a kilátás, mivel alatta fekszik az egész kikötő. Másnap megnézték a szomszédos Ville-de-Roseaux kikötőjét, melynek körülbelül ötezer lakosa van, — s ez alkalommal különös dolog történt.

Az *Alert* indulását másnap hajnalra, augusztus 26-ikára tűzte ki a kapitány, és John Howard ígérete szerint, még egyszer meg akarta látogatni az öreg Katet.

Amint a kikötőből arra az útra fordult, mely a Kate házához vezetett, egy ötvenes korú, marcona férfi megállította.

— Szép hárombócos ez, úrfi! — mondta az öböl előtt veszteglő *Alertre* mutatva.

— Az a mi hajónk, az *Alert*, — felelte John Howard.

— Tudom, tudom . . . sőt azt is tudom, hogy ön John Howard . . .

— És honnan tudja? — kérdezte John Howard.

— Onnan tudom, mert szomszédja vagyok Kate Grindahnak és láttam nála az úrfi pajtásaival.

— Most is éppen oda megyek, — mondta John Howard, mert holnap indulunk.

— Már holnap? . . . És merre?

— Először Martinique felé, aztán Santa-Luciába és onnan Barbadosba.

— Szép hajó, szép utazás, — bólogatott az idegen, aki nyilvánvalóan szintén tengerész lehetett. — És kicsoda az *Alert* kapitánya?

— Paxton, kapitány.

— Paxton kapitány? . . . Ó, hisz azt jól ismerem! . . . Sokat hajóztam vele a déli tengeren, ezelőtt vagy tizenöt esztendővel, de akkor még csak hadnagy volt. . . . Most úgy negyven éves lehet.

— Körülbelül annyi.

— Alacsony, köpcös ember?
 — Nem a! — felelte John Howard, — inkább szálás és magas.
 — Vörös hajú? . . .
 — Nem . . . a haja is, a szakála is fekete.
 — Különös! — tűnődött a matróz. — Pedig úgy áll előttem, mintha most is látnám, — köpcös, vörös hajú, vidám fickó . . .
 — No, ez nem éppen vidám! Sokszor két nap se hallani a szavát. Hanem, ha ismeri, hát látogassa meg. Bizonyosan örülni fog, ha viszontlátja önt.

— Ejnye, ezt jól mondja az úrfi.
 — Hanem jó lesz, ha siet, mert holnap hajnalban indulunk.
 — No, akkor mindjárt megyek, — felelte a volt matróz, — úgy sincs egyéb dolgom.

Egyenesen visszament a kikötőbe, csónakbaült és a hajóhoz vitette magát. Ez komoly veszedelem volt. Ned Butlar — így hívták a volt matrózt — jól ismerte Paxton kapitányt, mert két esztendeig egy hajón szolgált vele. Ha most meglátja Harry Markelt, mindjárt kiderül az igazság, és a kalózok hurokra kerülnek . . .

Szerencsére az örökké óvatos Corty a földzeten volt, mikor a matróz odaért csónakával a hajóhoz. A vén róka mindjárt veszedelmet sejtett, s mielőtt a matróz fölkapaszkodhatott volna a kötél-létrán, már lekiáltott hozzá:

— No, cimora, mi szél hozott ide?
 — Paxton kapitánnyal szeretnék beszélni.

— Ismered talán? — kérdezte Corty aggódva.

— Hogy ismerem-e? — Két esztendeig hajóztam vele. Kérdezd csak meg tőle, hogy emlékszik-e Ned Butlarrá?

— Bizony meg is kérdezném, de most nincs a hajón.

— Nincs a hajón? — csóválta fejét a matróz. — No, sebj: hát majd megvárom.

És föl akart kapaszkodni, de Corty ennek is útját vágta.

— Hiába várnád, cimora, mert vacsorára kint marad a kikötőben s éjfél előtt aligha vetődik haza.

— Ejnye, ejnye! — bosszankodott magában Ned Butlar. — Akkor hát nincs más hátra, mint hogy . . .

— Mint hogy kora reggel még egyszer eljössz, — sietett a ravasz Corty befejezni a matróz gondolatát.

— Igazad van, pajtás, — hagyta rá a matróz elégedetten. — Majd reggel megint eljövök, s addig is mondd meg Paxton kapitánynak, hogy

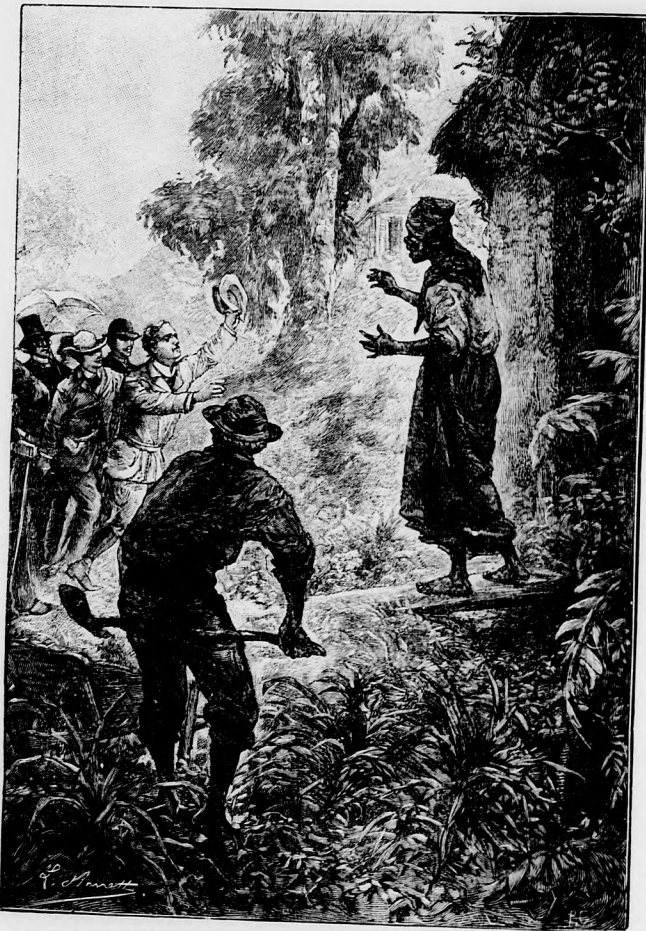
Ned Butlar kereste; Ned Butlar, akivel együtt szolgált a *Northumberland* földzeten.

— Nyugodt lehetsz, koma, hogy megmondom! — biztatta Corty a gyanútlan matrózt. — De aztán eljőj am reggel!

— Már napköltekor itt leszek . . .

— És hült helyünket találod, — dünnyögte magában Corty, mikor Ned Butlar már oly messze volt a hajótól, hogy nem hallhatta.

Harry Markel, mivel a kabinja ajtaja nyitva

KATE GRINDAH MAJD HOGY SÓBÁLVÁNNYÁ NEM VÁLTOZOTT.

volt, minden szót hallott. Alighogy eltávozott a matróz, azonnal feljött a földzetre és így szólt Cortyhoz:

— Ezt az embert nem szabad megvárnunk; éjfél után, mihelyt az apály kezdődik, azonnal indulunk. Az utasoknak pedig egy szót se szójatok erről a látogatásról.

Az ifjak este nagyon fáradtan jöttek haza a kikötőből s vacsora után azonnal lefeküdtek. Fél óra múlva úgy aludtak mind, mint a tej . . . Két óra tájban pedig éjfél után az *Alert* szép csöndesen felhúzta a vasmacskáit, s kifeszítvén

a vitorlái, lassan libegett kifelé a nyílt tengerre.

Reggel hat órakor, mikor a fiúk fölkeltek, az *Alert* már nyolc-tíz mérföldnyire volt Dominicától.

— Micsoda! . . . Hát elindultunk? — csodálkoztak.

— Félttem, hogy megváltozik az idő, — felelte Harry Markel szárazon, — s azért indultunk el.

— S az a szegény Butlar még kezét se fog-

III.

Martinique.

Ehhez hasonló veszedelem még háromszor fenyegethette a kalózokat Martiniqueben, Santa-Luciában és Barbadosban . . . Vajjon sikerül-e úgy elkerülniök, mint eddig? . . . Ha szerencsésen kivergődnek Barbadosból is, s az ifjak megkapták az ösztöndíjat Seymour Kethlen asszonytól, — végezhajthatják a második tömeges gyilkosságot is . . . de kérdés, nem vesztenek-e rajt előbb? . . . Nem akad-e Barbadosban valaki, aki rájuk ismer és bitófára juttatja őket? . . .

Harry Markel mindezzel nem törődött; most már ment előre az útján hajthatatlanul, — ha török, ha szakad, végig fogja játszani a szerepet, a mit magára vállalt.

Az *Alert* elég gyorsan vitorlázott Martinique szigete felé, melytől körülbelül száz mérföld választotta el. Kedvező szelük lévén, az utasok remélték, hogy másnap horgonyt vehetnek Fort-de-France kikötőjében, mely a sziget fővárosa.

Az idő gyönyörű volt s az *Alert* vigan bukdácsolva szelte a kék hullámokat. Oly szép volt a tenger, hogy Patterson úr, akit már nem bántott a tengeri betegség, lelkes örömben önkénytelenül fölkiáltott:

— *Sic itur ad astra!*

— Mit jelent ez? — kérdezte a gaz Corty, aki éppen mellette állt.

— Azt, hogy így szállunk az ég felé.

— S ki írta ezt, ha szabad kérdeznem?

— Az isteni Virgil.

— En is ismertem egy Virgilt, de az nem isteni volt, hanem szerencsén, és mosogató-legény volt egy gőzösön. — Az más volt, barátom, nem ez a Virgil.

— Mindjárt gondoltam, — felelte Corty színlelt bambasággal, — mert azt, akiről én beszélek, fölakasztották.

Este felé kissé csökkent a szél, s az utasok hiába lesték a szembatárt,

hogy megpillantsák a hatalmas Mont-Peléet, Martinique e gyászos emlékü vulkánját, mely 1902-ben második Pompéjéiként temette el a gyönyörű Saint-Pierre kikötőt.*

Másnap reggel azonban már öt órakor mind a hajóhídon voltak a fiúk és kilenc óra tájban

* Ez a szerencsétlenség május 8-dikán történt; a földrengéssel párosult vulkánikus kitérés majdnem teljesen porrá égette Saint-Pierret, mely 22 kmnyire fekszik Fort-de-France-től, s ez alkalommal több ezer ember is oda veszett.

A SAINT-PIERREI FÜVÉSZKERT TROPIKUS TAVACSKÁJA.

hatott önnel, kapitány! — sajnálkozott John Howard.

— Tudom, hogy itt járt, — felelte Harry Markel, — de éppen akkor nem voltam a hajón. — Magam is nagyon sajnálom, de igazán nem tehetek róla.

— Ugyan, megismerte volna-e önt? — tűnődött John Howard. — Azt beszélt nekem, hogy ön alacsony, köpcös férfi volt, vörös hajjal . . .

— Bizonyosan nem jól emlékezett, — felelte Harry Markel hidegen.

Tony Renault volt az első, aki megpillantotta a híres vulkánt.

— Látom a Mont-Pelée! — kiáltott föl újongva, s a szíve megtelt örömmel, hogy viszontláthatja szülőföldét.

— De a szél, mintha csak bosszantani akarná őt, egyszerre úgy elállt, mintha elvágták volna s csak estefelé támadt föl ismét. Így aztán csak másnap reggel kilenc órakor értek be abba a kerek öbölbe, melynek legfelsőbb szögletében fekszik Saint-Pierre.

Az utasok úgy határozták el, hogy e szigeten kiszállnak, s míg ott maradnak, nem fognak a hajón lakni, hanem a városban szállnak meg s onnan indulnak kirándulásokra. Így legalább akkor kelhettek és akkor fekhettek le, amikor nekik tetszett, s nem kellett reggelként esőnakkal jönniök a hajóról a partra.

Első nap mindjárt magát Saint-Pierret nézték meg. A hajdan gyönyörű város ma már rom. Akkor azonban még gyönyörködhetek az utasok az ámíteátrum módjára épült, regényes fekvésű város megkapó szépségeiben, s megcsodálhatták a füveskert csodás szép tavaeskáját, melyben a tropikus növényzet valóságos paradicsomot varázsol az ámuló szem elé. (Folyt. köv.)

TUDOMÁNY, IRODALOM.

A Nagy Képes Világtörténet 203. füzeté az angol parlament 1830-iki ülését írja le, melyen a Tory párt szerepelt erőszakos viselkedésével.

A 12 kötetes nagy munka szerkesztője Marczali Henrik egyetemi tanár, ki egyúttal a kötet írója is. Egy-egy gazdagon illusztrált kötet ára díszes félbőr-kötésben 16 korona; füzetként is kapható 60 fillérjével. Megjelen minden héten egy füzet. Kapható a kiadónál (Révai Testvérek Irod. Int. Rt. Budapest, VIII., Üllői-út 18. sz.) s minden hazai könyvkereskedés újtján, havi részletfizetésre is.

Ifjúsági művek. Az Athenaeum az idén is az érdekes és értékes könyvek sorozatával kedveskedett az ifjúságnak karácsonyra. Megjelent második kiadásban Benedek Elek *«Katalin»* című regénye. Megjelenése óta a fiatal lányok legkedvesebb olvasmánya. Egyszerűségében is mélyen megható történet. Munka, gond és lemondás! Ez a három szó fejezi ki legjobban azt az életet, melyet Benedek ebben a könyvben dicsőít. Szomorúságában is gyönyörű élet az, melyet Katalin átélt, mert minden pillanata mások üdvének és boldogságának forrása. — Tutsek Annának *«Az élet iskolája»* című regénye szintén fiatal lányok számára készült és azt mutatja meg, hogy az élet iskolája szigorú és nehéz iskola, de azt, aki megállja benne helyét, ki csüggedetlenül végzi kötelességeit és mindennapi munkáját, végre megjutalmazza. Szép és egészséges olvasmány Tutsek Anna regénye. Nehéznek mutatja az élet útját, de egyúttal olyan, melyen a tövisek mellett sok szép rózsza, sok illatos virág is terem. — A küzdelmek árán kivívott diadalt dicsőíti Gaal Mózes is új ifjúsági regényében. Címe: *«A három kenyerespajtás.»* Három jó barátunk kalandos életét rajzolja meg benne Gaal Mózes, az ifjúságnak ez a kedvelt írója. Jól eső derű ömlik végig

az egészen s a szerző humora még a sötétebb helyeken is keresztülcsillog, úgy, hogy az olvasó könyveken keresztül mosolyogva követi a mindvégig érdekesítő és ügyesen bogozott cselekményt. A kötetet Mühlbeck Károly gyönyörű képei díszítik. — Cooper *«Börharisnya történetek»* című kötete dr. Kárpáti Károly világos, tiszta magyaros fordításában. — Radó Vilmosnak *«Gróf Benyovszky Mór élete és kalandjai»* című munkája második kiadásban. — A fordított művek között van *«A csodaszép baba és az ő barátai»* című ifjúsági elbeszélés is, melyet Cosmar eredetije után Sárosi Bella fordított magyarra. — A hazai történetből meríti tárgyát *«Miklós Vitéz»* és szerzője az ifjúság régi, kedves írója: Donászy Ferenc. Miklós vitéz érdekesítő története I. Ulászló király uralkodásának kezdetén játszódik le. — Az egyes könyvek ára: Benedek: *«Katalin»* 6 kor.; Tutsek: *«Élet iskolája»* 5 kor.; Gaal: *«Három kenyerespajtás»* 3 kor.; Copper: *«Börharisnya történetek»* 3 kor.; Radó: *«Benyovszky Mór élete»* 4 kor. 60 fil.; Cosmar: *«Csodaszép baba»* 4 kor. 80 fil.; Donászy: *«Miklós Vitéz»* 5 korona.

VEGYESEK.

A ragadozó béka. A *«Természet»* c. folyóiratban a következő érdekes megfigyelést írja le Glück István: Két nagyon érdekes jelenetnek voltam a nyáron szemtanúja. A kopácsi révparton sétálgatva, egy szép feketetokás veréb keltette fel figyelmemet, mely a víz szélére repülve, nagy kortyokban nyelte a vizet egy hatalmas katonabéka közvetlen szomszédságában. Csodálkoztam, hogy a béka nem ugrott a vízbe a veréb odaszálltakor; de csakhamar több okom volt a csodálkozásra. A béka ugyanis ráugrott a verébre s magával rántotta a vízbe. Odaszaladtam a hely-zínére, de bizony nem láthattam semmit, mert a küzdelem nyomán nagyon felzavarodott a víz.

Néhány nappal később ugyanott kotlás tyúk vezetette néhány napos apró csirkéit. Az egyik nagyon közel járt a vízhez. A békák útjuk vonalán be-beugráltak a vízbe. Egyszerre azonban azt veszem észre, hogy a víz mellett járó pici csirke vergődik, csipog s hogy egy nagyfejű béka rángatja beljebb a vízbe s mélyebb helyre érve, lerántja a víz alá. Jó ideig vártam, hogy vajjon el fogja-e eresztetni a béka zsákmányát, de bizony hiába vártam.

FEJTÖRŐ.

Földrajzi kérdés:

Melyik Olaszországnak az a folyója, mely a Szent-Gotthard déli oldalán ered s a Lago-Maggioren keresztül folyva a Poóba ömlik? (Molnár Elek.)

Történelmi kérdés:

Ki volt az a begler bég, kinek óriási csapatát Hunyadi János kis seregével tönkre verte a Vaskapunál? Mikor történt az ütközet? (Molnár Elek.)

Számtani találós kérdés:

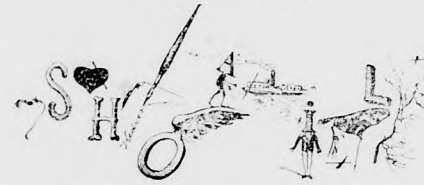
— Hány éves vagy, hugom? — kérdezték egy leánytól.

— En annyi, amennyi, — felelt ez vissza — anyám harmadfélszáz, apámuram háromannyi mint én s hárman együtt száztizenhét esztendősek vagyunk. Hány éves volt a leány?

Számtani kérdés:

Egy koresmárosnak van négyféle bora. Az egyiknek 80, a másiknak 100, a harmadiknak 140, a negyediknek 160 fillér az ára literenkint. Hány litert kellett minden fajtaból vennie, ha olyan bort akart csinálni, melynek literjért 120 fillérért adhatja és ha 100 litert akart készíteni? (Július Lipót.)

Képrejtvény.

Megfejtési határidő 1904 január 17.

13. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:

Történelmi kérdés: Árpád-vár. — Természetráji kérdés: Narvál (Monodon monoceros). — Számtani kérdés: 1902. — Képrejtvény: A becsület a bizalom biztosítója

Helyesen fejtették meg: Makk István, Bresztovszky Ede, Szemző István, Felek József, korompai Brunswik György, Aczél Benő és Béla, Kozálik Ferenc, Kund Béla, Kovács Lajos, Spicz Gyula, Mauthner Imre, Szabó Béla, Licht Zoltán, Thier Győző, Pálits Emil, Paty Ferenc, Alszegey József, Feith Pál és Miksa, K. Tarsoly Gergely, Gál László, Toldalagi Mihály gr., Szabó Gyula, Fischl Ernő, Baja Benedek, Szerényi Nándor, Kiss Aladár, Hidegkővy István, Salamon Samu, Hubert Tibor, Weisz Henrik, Sámson Lajos, Komlós István és Pál, Alszegey Zsolt, Straub Sandor, Kirner Vilmos, Nord Frigyes, Dalmay István, Koltay Aladár, H. Nagy Jenő, Kocsis György, Vállas Lajos, Péterfi Jenő, Nyiraty György.

A kitűzött könyvjutalmat (Véteszi Arnold: A felkelő nap országa) Gál László főgimn. tan., szegedi előfizetőnk nyerte meg.

SZERKESZTŐI TELEFON.

Olvasóinknak. Az újév alkalmából hozzánk tömegesen érkezett jó kívánatokat e helyen köszönjük meg kedves olvasóinknak. Azzal a jól eső tudattal kezdtük meg ezt az új esztendőt, hogy a lap és olvasói között még szorosabb, még bensőbb lesz a viszony. A munkára lelkesítés a fő eszme, amely minket vezet, eszközünk a példa és szeretet, e kettőnél jobbat és célravezetőbbet nem ismerünk.

Az út, melyen haladunk, marad a régi. Arra törekszünk, hogy az összes magyar diákokat belevonjuk a mi családjunkba, részesévé tegyük a mi komoly és nemes törekvésünknek. Nincs is szükségünk semmi hangzatos, cifra ígéretre, akiket az ajándék vágya serkent csupán arra, hogy a mi társaságunkba jusson: az komoly munkára nem vállalkozik lelki szükségéből. Nem dédelgetünk hamis dicsőségvágyat, ha szükségét látjuk, szigorú, de mindig igazságos ítéletet hozunk s olyan újságot igyekezünk a magyar diákok kezébe adni, mely irányító, oktató, nemesen szórakoztató. Ezért válogatjuk meg különös gondnal közleményeinket.

Vajha a magyar diákok teljes mértékben átérznék azt a nagy szeretetet, mely szívünkben buzog, valahányszor hozzájuk szólunk. Azt szeretnők, ha tettere kész, kitartó, munkabíró új nemzedék sarjadna fel, amely

acélos erővel lép ki az életnek küzdőterére s az örökségül reászálló nagy nemzeti munkából derekasan kivénné a maga részét.

K. M. S. 1. Lehetnek kezelőtisztek számadó örmesterekből, akik e célból külön vizsgálatot tesznek hosszas gyakorlat után. 2. Lehetnek olyan hadnagyokból is, akik a tényleges szolgálatra valamely okból nem alkalmasak, ezeknek külön vizsgálatot nem kell tenniök. 3. A többi tisztekkel egyenlő rangban vannak, fizetésük is megfelelő, nyugdíjuk is van, de előhaladásuk korlátozottabb. 4. Az egyenruha kérdése annyira mellékes, hogy szükségtelennek tartjuk a választ. — S. S. (Budapest). Annak a lapnak a szerkesztője és kiadója Rátz László, ág. ev. főgimn. tanár, Budapest, Hunyadi-tér 4. — *«Filatori.»* Felolvashatja az önképzőkörben, de arra még nem elég jó, hogy lapunkban közölhessük. — Z. D. (Budapest). Ajánljuk, hogy vívjön, tornázzék, de csak módjával. Egyetlen célja ne az legyen, hogy mindenkit legyőzzön, elégedjek meg azzal, ha izmai erősödnek. — V. L. (Budapest). Képrejtvényt nem közölhetők; a rajznak igen tisztának kell lennie. Jó kívánságaidat köszönöm. — H. I. (Szombathely). A közlésre szánt rejtvényeket külön darab papírosra kell írni.

Magyar bélyegraktár

Budapest, VI., Bajnok-utca 3.

Vesz, cserél és elad mindenféle (magyar és külföldi) levélbélyeget.

Ritka alkalom!

Számítva a tömeges megrendelésre, hogy kedvében járjak több száz bevőmnek, akik szíves bizalmukkal kitüntettek, elhatároztam, hogy **nagy raktáramnak legértékesebb részét fölötte olcsón bocsátom áruba.** A ki tehát kevés pénzzel szép és ritka bélyegeket ohajt vásárolni, siessen élni az alkalommal és minél előbb rendeljen a következő bélyegekből:

- 3 drb. új Peru (Pizarro és Inka Manco Kapa), csak 20 fill. és a portó;
  - 3 » gyönyörű Guatemala, a Quetzal madárral, csak 20 fill. és a portó;
  - 3 » gyönyörű Új-Zéland, tájkepekkel (Kopai-tó, stb.) remek színekben, csak 20 fill. és a portó;
  - 3 » Uruguay, ökörsorda, geniusz, világító-torony stb., csak 20 fillér és a portó;
  - 3 » Brazília, a köztársaság esillaga, 10, 20, 50 Reis, csak 20 fillér és a portó;
  - 3 » Helgoland, valódi ritkaság, pompás dombornyomású Viktoria-fejvel, csak 20 fill. és a portó;
  - 3 » Honkong, a legjobb értékek, kínai felirattal, csak 20 fill. és a portó
  - 2 » Aranypart
  - 2 » Leeward
  - 2 » Sierra Leona
  - 2 » Trinidad
- királynő fej, 1/2 és 1 penny, fölötte ritka; egy-egy bélyegpár csak 15 fill. és a portó;
- 3 » hosszú sváje, remek jubileumi-bélyegek, piros, kék és zöld, csak 25 fillér és a portó;
  - 5 » Kuba-sziget, a gyermek Alfonz-fejével, csak 25 fill. és a portó;
  - 5 » Kuba-sziget, Amedeus király fejével, régi ritka bélyeg, csak 25 fillér és a portó;
  - 5 » Porto-Rico, a gyermek Alfonz fejével, csak 25 fill. és a portó;
  - 5 » Porto-Rico, Amedeus király fejével, régi ritka bélyeg, csak 25 fillér és a portó;
  - 5 » Filippini-sziget, a gyermek Alfonz fejével, csak 25 fill. és a portó;
  - 5 » Filippini-sziget, Amedeus király fejével, régi ritka bélyeg, csak 25 fillér és a portó;
  - 6 » Francia gyarmat, Új-Kaledonia, Komori-szigetek, Indo-Kína, Senegal stb., csak 30 fillér és a portó.

Két koronáig használatlan bélyegekből is beküldheti a pénzt. Portóra, ha ajánlva kívánja a levelet, 35 fillért (dupla leveleért 45 fillért) küldjön; közönséges levél portója, ha egyszerű, 10 fillér, ha dupla, 20 fillér.

5 koronás rendelés portómentes.

!! Megjelent !!

Lombfűrészeti és faragászati különlegességekből összeállított nagyszabású album és árjegyzékünk, mely tartalmazza az összes ideavágyó kellekek és díszvasalások képes gyűjteményét.

Mivel a fentemlített ezikek és kellekek ez ideig jórészt Bécstől szereztek be, indíttatva éreztük maunkat egy minden tekintetben modern és terjedelmes album összeállítására, miáltal lehetővé tesszük minden oly ezikk előnyös, olcsó és gyors beszerzését, mely eddig csak külföldről jóval nehezebben és nagyobb költséggel történhetett.

Tisztelettel 10026
Kiss Ernő és Társa, Budapest, VII., Erzsébet-körút 17.
Árjegyzéket tessék a «T. L.»-ra hivatkozva kérni.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten (IV., Egyetem-utca 4. szám, földszint) és minden könyvkereskedésben kapható:

KÖZÉPISKOLAI OLVASMÁNYOK.

- Hevesi Lajos.** *Jelky András bajai fu rendkívüli kalandjai ötödfél világrészben.* Történeti kútforrások alapján a serdültebb ifjúság számára. Negyedik javított kiadás, 72 képpel. Diszkötésben 6 K.
- Hanusz István.** *Az állatok világából.* 92 szép kép-pel. Kötve 2 K 40 f. diszes kötésben 3 K 20
- Herodotos történelmi könyvei.** Ford. Geréb József. 3 kötet 8 K.
Görögül és magyarul, 3 kötet 16 K.
- Hatszáz Magyar Nemzeti Dal.** Szavaltatok és dalok gyűjteménye. Angol vászonkötésben 2 K, aranyozott diszkötésben 3 K, dúsan aranyozott diszkötésben, aranymetszéssel 4 K.
- Jókai Mór.** *A magyar nemzet története.* Regényes rajzokban. Magyar festőművészek festményei után illusztrálva. 3 kötet füzve 13 K, vászonkötésben 19 K.
— *Regék.* (V. K. 21.) 40 f.
Tartalom: A holtak harca A tündérő fia. Az atya nyílai. A Zomotor. A csillaglovás. Csaba íre. A fehér sas. Stambulig lőtt nyíl. Hadak útja. — A tengerszem tündére. Thonuzoba.
— *Csalaképek a magyar szabadságharcból 1848–1849.* Illusztrált díszkiadás. Kötve 8 K.
— *Válogatott beszédei.* Kötve 3 K 20 f.
- Kölcsey Ferenc.** *Paránesis* és egyéb szónoki művei. Kötve 1 K 40 f.
- Középkori ázsiai utazók.** I. Rubruqis: Utam Tatárországban. II. Marco Polo könyve. Franc. fordította és jegyzetkkel ellátta dr. Brozik K. Három képpel 2 K.
- Külföldi ian.** Magyar költők műfordításai. Kötve 4 K.
- Lamb K. és M. Shakespeare mesék.** Bevezetéssel Shakespeare rövid életrajzával ellátta Mihály J. Atn. Volf Gy. Kötve 4 K 80 f.
- Magyar költők.** Költeményes gyűjtemény. A régibb és újabb verselés történetével, a költők rövid élet- és jellemrajzával Dr. Tolnay Lajostól. Diszes angol vászonkötésben 2 K 40 f.
- Müller Daniél.** *Az ókor története.* Átdolgozta Dr. Mangold Lajos. 2. kiadás 4 K.
- Pór Antal.** *Hellas fölirta és hellen államrégiségek.* 2 K 80 f.
- Plutarchos.** *Életrajzok.* Ford. Szilasi Móric. Kötve 4 K.
- Regék,** arab. Fordította Vörösmarty Mihály. Két kötet. Címképes kiadás. Diszkötésben 12 K.
- Schiller Frigyes.** *A harmincéves háború története.* Fordította Farkas István. Kötve 6 K.
— *Költeményei.* Fordították Szász Károly, Vargha Gyula és Váró F. Kötve 4 K.
- Sebestyén Gyula.** *Az Árpádok története.* 3 K.
- Selonszkij N. N.** *A jövő világából.* Fantasztikus regény. Fordította Ambrozovics Dezső 3 K.
- Szinnyei József.** *Az ezer tő országa.* (Finnország) 5 K 60 f.
- Szitnyai Elek.** *Levelek egy tanuló ifjához.* Vászonkötésben 2 K 80 f.
- Székely Aladár.** Arany János «Toldi»-ja. Tanulmány 1 K 60 f.
- Szavalkönyv.** Szavaltásra legalkalmasabb költői és prózai művekből összeállított gyűjtemény. Diszes kötésben 1 K 60 f., angol vászonkötésben 2 K.
- Tennyson Alfréd.** *Költői beszédek.* I. Arden Enoch. II. király idyllek. Kötve 1 K 60 f.
- Thukydides.** Ford. Zsoldos Benő. Kiadta az Akadémia. Három kötet 6 K 40 f.
- Tompa Mihály összes költeményei.** Egy kötet. Díszes kötésben 4 K.
- Tibulus elegiái.** Ford. Csengeri János. Diszkötésben 2 K 80 f.
- Vas Gereben.** *A régi jó idők.* Regény számos rajzzal. Kötve 5 K 60 f.
— *Vagy idők, nagy emberek.* Magyar korrajz, számos rajzzal. Kötve 5 K 60 f.
— *Egy alispán.* Magyar korrajz, számos rajzzal. Kötve 5 K 60 f.
— *A nemzet napszámosa.* Számos rajzzal. Kötve 5 K 60 f.
— *A pörös atyafiak.* Számos rajzzal. Kötve 5 K 60 f.
— *Életunt ember. Urambátyám és én, régül adomák.* Számos rajzzal. Kötve 5 K 60 f.
— *Garasos arisztokrácia.* Számos rajzzal. Kötve 5 K 60 f.
— *A tekintetes urak.* Számos rajzzal. Kötve 5 K 60 f.
— *A járatus det.* Korrajz; elbeszélések és adomák. Számos rajzzal. Kötve 5 K 60 f.
— *Dixi.* Korrajz. Számos rajzzal. A kötet végéhez számos adoma van csatolva. Kötve 5 K 60 f.
- Verne Gyula.** *Antifer mester csodálatos kalandjai.* 72 képpel. Kötve 7 K 20 f.
— *Seuki fia.* Regény. 83 képpel. Kötve 7 K 20 f.
— *A «Cynthia» hajótöröttje.* Fordította Gaal Mózes. 22 képpel 3 K 60 f.
— *A francia zászló.* Fordította Gaal Mózes. 40 képpel. Kötve 4 K.
— *Grant kapitány gyermekei.* 172 képpel. Vászonkötésben 7 K 20 f.
— *Utazás a tenger alatt.* 107 képpel. Kötve 3 K 60 f.
— *A rejtelmes sziget.* Három részben. 136 képpel. Kötve 4 K 80 f.
— *Keraban, a vasszejű.* Regény. 40 képpel. Kötve 5 K 20 f.
— *Az Orinocoon fölfele.* Fordította Gaal Mózes. 49 képpel. Vászonkötésben 4 K 80 f.
— *Bombarnac Klaudius.* Egy hírlaptudósító jegyzet-könyve. 54 képpel. Kötve 5 K 20 f.
- Vörösmarty Epikai költeményei.** Diszkötésben 5 K.
— *Lyrái költeményei.* Diszkötésben. A költő arcképevel és életrajzával Gyulai Páltól. Diszkötésben 5 K.
- Varga Ottó.** *Magyarország története.* A Kisfaludy-Társaság által Lukács Krisztina-díjjal koszorúzott pályamunka. Képekkel gazdagon illusztrált kiadás. Vászonkötésben 16 K.
- Zrínyi Miklós gr. Szigeti veszedelme.** Az első 1651-iki kiadás után. Olesó kiadás. Vászonköt. 1 K 40 f.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjúsági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:		FELELŐS SZERKESZTŐ		SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL	
Negyed évre	2 kor. 40 fill.	GAAL MÓZES.		Budapest, IV. ker., Egyetem-utca 4. szám. Kéziratokat nem adunk vissza.	
Fél évre	4 kor. 80 fill.				
Egész évre	9 kor. 60 fill.				
Megjelenik minden vasárnap.		Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.			

BURKUS.

Regény az ifjúság számára. Irta Gaal Mózes. 15

XIV.

Bekerülök az irodába. Marci valami bolondot cselekszik. Feri segédfogalmazó lesz.

Egy esztendeje, hogy a Cseley és Faragó cég szolgálatában állottam. A fizetésem tíz forinttal emelkedett. Szóval tekintélyes summa volt, ha még a mellékkeresetet is hozzávesszük. Így aztán jóformán meg sem éreztem Bandinak a költségeit. A fiú erősen tanult, elvégre ez volt az ő kötelessége s ezt becsülettel elvégezte. Nem akartam megengedni neki, hogy kondíciót keresen. Csak tanuljon, legyen belőle ember, aki tud valamit. Tudós emberre is éppen olyan nagy szükség van, mint napszámásra, iparosra, kereskedőre. Egyéb okom is volt, hogy ne engedjem meg: Bandi vékonypénzü legény maradt. Sokszor leszidtam őt arcának bőjtő színe miatt. Utóvégre ha valaki tudósna készül is, lehet pirosabb az arca, keményebb a karja. Beszereztem tizenöt kilós vasgolyókat s esténként azt kellett neki emelgetnie. Nem törődtem azzal, hogy a tudósok ilyesmivel foglalkoznak-e vagy nem. Bandi szót fogadott, ő még mindig az az érzékeny szívű, jó fiú volt, aki régen.

Az én sorsomban a második év elején lényeges fordulat állott be. Cseley úr berendelt az irodába. Ott aztán a számlák revidiálását bizta reám.

— Meg kell az üzletnek minden esinját-binját ismerni, — mondotta jóakarattal. — Remélem, nem ijed meg a munkától, Szathmáry úr?

— Nem, főnök úr. Teljes erőmből igyekezni fogok, hogy a bizalomnak, melyet belém helyez, megfeleljek.

A kollégák ezt a szokatlan előléptetést külön-

bözőképpen magyarázták. Egyik azt mondta, hogy Faragó úr belészeretett a zsentri fiúba s most mindenáron emelni akarja; a másik azt mondta, hogy a «méltóságos nagybácsi» keze működik a dologban. Alig hiszem, hogy csak egy is lett volna, aki elismeri, hogy az alatt az egy esztendő alatt a legjobb igyekezettel törekedtem, hogy magamat hasznossá tegyem s hogy a magam személyének előtérbe tolásával senki sem vádolhatott. Csupán azt vethették joggal a szemem közé, hogy társaságukat az üzleten kívül nem gyakran kerestem föl. De hát én arról nem tehettem, hogy a löversenyek roppant érdekessége nem büvölt el s arra meg egy csepp kedvem sem volt, hogy harminc-negyven forintot kockára tegyek abban a reményben, hogy esetleg tizszeres pénzt nyerek. A pénzszerzésnek ezt a módját haszontalannak tartottam. Egy-két szomorú, intő példa is elriaszthatott attól. Egyik kollégám ezer forinthez nyúlt hozzá. Negyednap az újságok hírért hozták annak, hogy eltűnt. Valahol a Csepel-sziget tájékán fogták ki a holttestét. A boldogtalan éjszakánként kártyázni járt. Özvegy édes anyja elmehetett koldulni.

Nem a legkellemebb dolog, ha az ember a maga kartársaival olyan hideg viszonyban él, mint én, de elvégre is az ember az üzletbe azért jár be, hogy dolgozzék.

Cseley úr ebben az időben fogott hozzá, hogy a nagy, képes katalógust megszerkessze. Óriási munka volt ez, bámulatos szorgalommal és kedvvel dolgozott rajta. Gyakran nyolc órákor is ott ült a szobájában, az iroda kiürült. Én voltam még a szögletben álló asztalnál. Cseley úr behivatott.

— Ért-e az ilyen munkához, Szathmáry úr? — kérdezte tőlem.